

AKCIONI PLAN ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I DRUŠTVENA PITANJA-Projekat rekonstrukcije magistralnih puteva, rekonstrukcija i izgradnja dionice puta Tivat-Jaz (Tranša 3)

Br.	Postupak	Ekološki i društveni rizici (Odgovornost/Koristi)	U skladu sa	Resursi, Investicione potrebe, Odgovornost	Vremenski rok	Kriterijumi uspješne implementacije	Status
UR1	Procjena i upravljanje zaštitom životne sredine i društvenim pitanjima						
1.1	<p><u>UZS sistem upravljanja zdravljem, bezbjednošću i zaštitom životne sredine (HSSE)</u></p> <p>Potrebno je da UZS uspostavi i implementira HSSE (i politike) u skladu sa zahtjevima ISO standarda i dobrom međunarodnom praksom (GIIP). Takođe, potrebno je uključiti odgovarajuće procese upravljanja, upravljanje promjenama (MoC) i druge procese prema potrebi svim izvođačima (i podizvođačima) kako bi se osiguralo da su pravna lica u mogućnosti da ispune očekivanja UR u skladu sa EBRD standardima. Uključiti upravljanje građevinskim i operativnim uticajima prema potrebi.</p>	Upravljanje rizicima u oblasti zdravlja, bezbjednosti i životne sredine (HSSE)	UR1 ISO 14001	Interni resursi UZS i spoljni saradnici	Prije početka izgradnje	Uspostavljen sertifikovani sistem upravljanja (ili slično). Izvođači su 100% pravna lica. Ocjena kvaliteta upravljanja HSSE Izvođača.	
1.2	<p><u>Plan za upravljanje životnom sredinom i društvenim okruženjem tokom izgradnje izvođača radova (CESMP)</u></p> <p>Potrebno je da UZS, u sklopu HSSE sistema upravljanja, zahtijeva od izvođača da izradi ESMP za fazu izgradnje, a sve u cilju ispunjavanja zahtjeva zajmodavaca. Potrebno je iste u potpunosti integrisati i uspostaviti snažan mehanizam za implementaciju mjera ublažavanja, koje su uspostavljene u finalnoj ESIA studiji kroz paket Planova upravljanja i procedura (ili</p>	Upravljanje rizicima u oblasti zdravlja, bezbjednosti i životne sredine (HSSE) tokom izgradnje od strane Izvođača.	UR1/EBRD Obaveze definisane u ESIA studiji	Resursi Izvođača ili spoljni saradnici	Potrebno je da UZS, mjesec dana prije početka gradnje, revidira sve CESMP	Dostupan cijeli paket CESMP (koji ispunjavaju UR EBRD), spreman za implementaciju.	

	<p>prema potrebi putem alternativnog mehanizma).</p> <p>U ovim planovima takođe će se definisati resursi potrebni za implementaciju programa upravljanja i programa praćenja i revizije, u skladu sa zahtjevima UR1; zahtjevima obuke, operativne kontrole EHS i praćenja rada kao i izvještavanje putem izvođača i podizvođača.</p>						
1.3	<p><u>HSSE resursi UZS</u></p> <p>UZS će razviti organizacionu strukturu koja će pokazati kako će se uspostaviti sistem upravljanja zdravljem, bezbjednošću i zaštitom životne sredine na Projektu i uspostaviti plan isporuke resursa. Organizaciona struktura UZS uključuje odgovarajuće kvalifikovane resurse iz oblasti životne sredine za nadgledanje primjene BMP, ESMP i drugih relevantnih planova, društvene resurse za praćenje primjene žalbenog mehanizma, LARP i SEP. U početku će se neusaglašenosti rješavati putem konsultantske podrške.</p>	Upravljanje rizicima i problemima u oblasti HSSE	UR1 ISO 14001	Interni resursi UZS i spoljni saradnici (Inicijalna podrška u izgradnji kapaciteta za E&S predviđena je kroz pružanje tehničke pomoći UZS u 2020. godini)	Prije početka izgradnje	Uspostavljena šema organizacije kao i proces angažmana resursa. Dostupni CV. Angažovana lica.	
1.4	<p><u>HSSE izvještavanje UZS</u></p> <p>UZS će poboljšati procese izvještavanja o projektima kako bi ispunio zahtjeve EBRD u okviru godišnjeg izvještavanja o E&S.</p>	Izvještavanje o rizicima i problemima u oblasti HSSE	UR1	Interni resursi UZS i spoljni saradnici (Inicijalna podrška u izgradnji kapaciteta za E&S predviđena je kroz pružanje tehničke pomoći UZS u 2020. godini)	Prije početka izgradnje	Definisani i uspostavljeni procesi izvještavanja, korišćenjem godišnjeg obrasca za izvještavanje o E&S i ažuriranja o implementaciji ESAP.	

1.5	Plan nadzora izvođača Potrebno je da UZS razvije i implementira plan nadzora izvođača koji će da uključuje monitoring i primjenu EHSS i zahtjeva na rada u skladu sa UR EBRD.	Omogućava praćenje realizacije u odnosu na UR2 i ostale UR.	EBRD UR2 GIIP	Interni resursi UZS	Dva mjeseca prije početka izgradnje.	Mjesečni izvještaji monitoringa uključujući relevantne informacije o usklađenosti sa UR. Nadzorni tim izvođača da posjeduje adekvatan kadar i resurse.
1.6	Procjene saobraćaja UZS će naručiti dodatnu procjenu gustine saobraćaja tokom normalnih uslova u toku sezone da bi potvrdili uticaj na vozila koja žele da skrenu levo i dodatno potvrde zahtjeve za pešačke i prelaze za životinje.	Potvrda da Projekat ispunjava bezbjednosne zahtjeve	EBRD UR 1 Nacionalna regulativa	Interni resursi UZS ili spoljni saradnici	Prije početka izgradnje	Završeno prije početka radova. Ažuriran projekat prije početka izgradnje tako da odražava ishod procjene.

UR2	Radna snaga i uslovi rada					
2.1	Plan upravljanja radnom snagom i radnim uslovima & Politika ljudskih resursa (HR Policy) izvođača radova UZS će zahtijevati od Izvođača da pripremi i primijeni Plan upravljanja radnom snagom i radnim uslovima u skladu sa politikom EBRD. Potrebno je da plan sadrži i politiku ljudskih resursa (HR), žalbeni mehanizam za radnike, jednake mogućnosti, odredbe za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja i uznemiravanja i odredbe kodeksa ponašanja.	Smanjenje rizika povezanih sa radom. Jasno razumijevanje zahtjeva među izvođačima, podizvođačima i radnicima. Ublažavanje uticaja epidemije izazvane Covid-19	EBRD UR2 GIIP	Resursi izvođača Dodatne informacije o radu i radnim uslovima dostupne su na sledećem linku https://www.ebrd.com/sustainability-covid.html	Dva mjeseca prije početka izgradnje.	Politike i planovi su u skladu sa UR2/uslovima UZS. Politike su lako dostupne i implementirane od strane svih izvođača i podizvođača. Uključeno 100% u ugovorima izvođača i podizvođača.
2.2	Upravljanje bezbjednosnim rizicima UZS će izvršiti procjenu bezbednosnih rizika i tražiti od izvođača da vrši upravljanje bezbjednošću (npr. u okviru Plana upravljanja radnom snagom i radnim uslovima) u skladu sa zahtjevima UR2 i dobrovoljnim principima o bezbjednosti i ljudskim pravima.	Smanjenje bezbjednosnih rizika i rizika ugrožavanja ljudskih prava.	EBRD UR2 Dobrovoljni standardi GIIP	Resursi izvođača. Nadzor UZS	Dva mjeseca prije raspisivanja tendera za odabir firme u oblasti upravljanja bezbjednošću.	Adekvatna procjena bezbjednosnih rizika. Uspostavljanje Plana za upravljanje bezbjednošću i izvještavanje njegovoj implementaciji.

UR3	Efikasnost resursa, sprječavanje i kontrola zagađenja						
3-1	Resursna efikasnost Izvođač radova će izraditi Plan upravljanja resursima kako bi pokazao na koji način će povećati efikasnost resursa (npr. ponovna upotreba iskorišćenog materijala).	Resursna efikasnost	EBRD UR2	Izvođač	Mjesec dana prije početka izgradnje.	Uspostavljanje plana i njegova implementacija.	
3-2	Kvalitet vazduha, buka & vibracije Izvođač radova će izraditi Planove kvaliteta vazduha i buke/upravljanja vibracijama u skladu sa zahtjevima EBRD, kako bi uključio sve mjere ublažavanja koje su utvrđene u ESIA studiji, i uključeni Okvirni ESMP.	Omogućiti efikasan menadžment i ublažavanje uticaja vezanih za kvalitet vazduha, nivo buke i vibracija.	EBRD UR3	Izvođač(i)	Dva mjeseca prije početka izgradnje.	Planovi upravljanja revidovani i potpisani od strane UZS prije početka izgradnje. Implementacija Plana upravljanja navedena u svim ugovorima sa podizvođačima.	
3-3	Zaštita vodnih resursa Izvođač radova će uspostaviti C-ESMP-ove za radove koji će se izvoditi u vodi, koji će definisati mjere za sprječavanje zagađenja i reagovanje u vanrednim situacijama. Navedeni planovi će sadržati sve mjere ublažavanja definisane u ESIA studiji.	Smanjeni rizici vezani za vodne resurse i kvalitet vode tokom izgradnje.	EBRD UR3 EU i nacionalno zakonodavstvo	Izvođač(i)	Prije početka izgradnje	Planovi upravljanja revidovani i potpisani od strane UZS prije početka izgradnje. Implementacija Plana upravljanja koji će biti naveden u svim ugovorima sa podizvođačima.	
3-4	Projekat odvođenja voda UZS će naručiti ili preduzeti dodatni tehnički (inženjerski) pregled/reviziju detaljnog projekta odvodnje kako bi se potvrdilo da su 1) mere zaštite adekvatne za zaštitu Tivatskih solila u normalnim uslovima rada i u slučaju nezgode/prosipanja na putu 2) predložene mere koje će se baviti pitanjima zajednice koje se odnose na rizike od poplava.	Smanjeni rizici vezani za odvođenje vode, izlivanje i poplave kao i sa tim zabrinutost zajednice zbog poplava koje se javljaju na predmetnom putu.	EBRD UR3 EU i nacionalno zakonodavstvo	UZS	Prije početka izgradnje	Izveštaj o reviziji da bude pripremljen i dostavljen EBRD prije imenovanja izvođača radova. Adekvatno angažovanje zainteresovanih strana koje su pod uticajem projekta u skladu sa predloženim planovima.	
3-5	Planovi upravljanja građevinskim otpadom Izvođač radova će izraditi Planove upravljanja građevinskim otpadom (neopasni i opasni	Kontrola opasnog i neopasnog otpada	EBRD UR3	Resursi izvođača	Prije početka izgradnje	Planovi upravljanja revidovani i potpisani od strane UZS prije početka izgradnje.	

	otpad) koji se baziraju na hijerarhiji ublažavanja u skladu sa EBRD politikom. Sav otpad će biti odložen na lokaciji odobrenoj od strane nadležnog preduzeća.		EU i nacionalno zakonodavstvo			Implementacija Plana upravljanja koji će biti naveden u svim podugovorima.	
3.6	Planovi upravljanja opasnim materijalima Izvođač radova će izraditi Planove upravljanja opasnim materijalima (neopasni i opasni otpad) koji se baziraju na hijerarhiji ublažavanja u skladu sa EBRD politikom. Sav otpad će biti odložen na lokaciji odobrenoj od strane nadležnog preduzeća.	Kontrola izlaganja opasnim materijalima.	EBRD UR3 EU i nacionalno zakonodavstvo	Resursi izvođača	Prije početka izgradnje	Planovi upravljanja revidovani i potpisani od strane UZS prije početka izgradnje. Implementacija Plana upravljanja koji će biti naveden u svim podugovorima.	
UR4 Bezbjednost i zdravlje							
4.1	Plan zaštite zdravlja i bezbjednosti na radu (OHS) UZS da zahtijeva od izvođača da izradi Plan upravljanja zaštitom na radu u skladu sa EBRD politikom. Plan treba da uključuje zahtjeve UR2 i UR4, rizik od infekcije korona virusom (Covid-19) i treba da uključuje, između ostalog: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Specifične procjene rizika aktivnosti (uključujući sve teme EHSS); ▪ Posebne postupke i operativne kontrole da se rizici i uticaji svedu na minimum; ▪ Obuka i osposobljavanje kadra; ▪ Planiranje odgovora na hitne slučajeve; ▪ Osnovne potrebe (voda, sanitacija, itd.); ▪ Izveštavanje o incidentima i istraga; ▪ Bezbjednosna oprema; ▪ Kontrola saobraćaja; ▪ Zdravlje i bezbjednost zajednice. 	Smanjiti rizik i ozbiljnost potencijalnih OHS incidenata na projektu.	EBRD UR4, UR2 GIIP	Sopstveni resursi, stručni konsultanti. Dodatne informacije o zdravlju i sigurnosti i povezanim procjenama rizika od Covid-19 i prateći odgovori dostupni su na https://ebrd.com/covid19-workplace.pdf	Najmanje 2 mjeseca prije početka izgradnje.	Plan uključuje: kompletnu analizu opasnosti; odgovarajuće OHS preporuke; proceduru efektivne obuke; adekvatnu kontrolu i izvještaje, kao i adekvatnu istragu incidenata.	
4.2	Nadzor nad zaštitom na radu (OHS) UZS nadzor nad zaštitom na radu je ojačan angažovanjem stručnjaka i adekvatnim resursima, sa najmanje jednim stručnjakom za poslove zaštite i zdravlja na radu (OHS).	UZS snosi krajnju odgovornost za ishode u vezi sa zaštitom na radu.	EBRD URs 1,2,4 GIIP	Sopstveni resursi, stručnjaci za poslove zaštite i zdravlja na radu	Revizija tokom perioda izgradnje i pregledani izvještaji u skladu sa dinamikom.	Neusklađenost identifikovana u revizijama i izvještajima, adresirana na vrijeme. Projekat se u potpunosti sprovodi u skladu sa UR2 i UR4.	

	UZS da osigura da Izvođač angažuje najmanje jednog stručnjaka zaštite na radu tokom izgradnje.			(Inicijalna podrška u izgradnji kapaciteta za E&S predviđena je kroz pružanje tehničke pomoći UZS u 2020. godini)			
4.3	Plan upravljanja saobraćajem Izvođač radova će izraditi Plan upravljanja saobraćajem u skladu sa GIP i uključiti minimalne obaveze u vezi sa bezbjednošću na putevima u skladu sa ESIA.	Ograničava saobraćajne smetnje na putu, definiše zahtjeve za bezbjednost na putu, uključuje odgovarajuće bezbjednosne odredbe za ugrožene korisnike.	EBRD UR4, GIIP	Sopstveni resursi, stručnjaci u oblasti transporta i bezbjednosti na putevima.	Najmanje 2 mjeseca prije početka izgradnje.	2	Nesreće su unutar normativnih nivoa. Nema smrtnih slučajeva ili ozbiljnih povreda. Nema većih smetnji u saobraćaju. Nema značajnih problema sa priključivanjem. Adekvatne odredbe o sigurnosti za ugrožene korisnike (npr. učenici u školi itd.)
4.4	Plan reagovanja u slučaju vanrednih situacija (EPRP) Izvođač radova će da izradi i implementira EPRP u skladu sa UR EBRD. Potrebno je da se obezbijedi obuka i oprema za i reagovanje u hitnim slučajevima, kao i da se ista primjenjuje na licu mjesta.	Obezbjeđuje resurse i koordinaciju u cilju sprječavanja predviđenih nesreća ili odgovora u slučaju vanrednih situacija	EBRD UR4, GIIP	Sopstveni resursi, stručnjaci za poslove zaštite i zdravlja na radu	Najmanje 2 mjeseca prije početka izgradnje.	2	Plan u potpunosti pripremljen u skladu sa UR2 i UR4, uključujući opasne materijale, prirodne opasnosti, epidemije, procjenu kvaliteta zdravstvenih usluga, nesreće na radu i saobraćajne nesreće. Izvještaji o incidentima pokazuju efikasnost reagovanja.
UR5	Otkup zemljišta, prinudno preseljenje i ekonomsko raseljavanje						
5.1	Plan otkupa zemljišta i preseljenja (LARP) UZS (uz nadzor međunarodnog konsultanta) da pripremi i implementira LARP (u skladu sa UR5) koji je u skladu sa Okvirnim LARF koji adresira bilo kakve dodatne obaveze vezane za otkup zemljišta.	Smanjiti rizik značajnih uticaja/štete na što manji broj zainteresovanih strana koje će se fizički i ekonomski preseliti ili koje su pogođene drugim značajnim uticajima.	EBRD UR5	Nacionalni konsultanti. Nadzor od strane međunarodnih konsultanata.	Prije otkupa zemljišta i najmanje 3 mjeseca prije početka izgradnje.	3	Pripremljen LARP dostavljen EBRD. Izvještaji o monitoringu da pokažu nivo iznosa kompenzacije, mjere obnove življenja, upravljanje žalbenim mehanizmom sa subjektima pod uticajem projekta i završetak procesa pregovaranja u planiranom roku.

						Ograničen broj žalbi na čekanju ili neriješenih žalbi.	
UR6	Biodiverzitet i prirodni resursi						
6.1	UZS će obezbjediti dodatne studije i povezane aktivnosti kako je navedeno u Okvirnom akcionom planu za biološku raznolikost (F-BAP) i ažurirati F-BAP u Akcioni plan biodiverziteta na osnovu rezultata ovog rada. Po potrebi, ažuriranja BAP će biti unijeta u građevinske (i izvođače) planove upravljanja i nadgledanja biodiverziteta (BMMP) nakon što bude dostupan detaljan dizajn i potrebna istraživanja budu finalizovana.	Upravljanje rizicima po biodiverzitet tokom izgradnje.	EBRD UR6	Sopstveni resursi UZS i savjetnici specijalisti	Početno ažuriranje najmanje dva mjeseca prije početka izgradnje. Daljnja ažuriranja prema potrebi na osnovu rezultata godišnjeg istraživanja.	Ažurirani BAP da bude potvrđen od strane TA i podijeljen sa EBRD. Ažuriran BMMP da bude potvrđen od strane TA i podijeljen sa EBRD. Svi zaposleni izvođača radova da razumiju i poštuju zahteve ESMP i zahtjeve Plana posvećenosti projektu.	
6.2	UZS da imenuje službenika zaštite životne sredine (ECoW), za monitoring i upravljanje rizicima u oblasti biodiverziteta tokom izgradnje. UZS takođe da obezbijedi da izvođač angažuje stručnjaka za zaštitu životne sredine za sprovođenje monitoringa i upravljanje rizicima iz oblasti biodiverziteta tokom izgradnje. Očekuje se da će UZS u kratkom roku nadoknaditi sve nedostatke u resursima uz podršku konsultanata za životnu sredinu i društvenog okruženja.	Omogućiti efikasno upravljanje i ublažavanje potencijalnih uticaja tokom izgradnje na biodiverzitet.	EBRD UR6	UZS i/ili izvođač(i) (Inicijalna podrška u izgradnji kapaciteta za E&S predviđena je kroz pružanje tehničke pomoći UZS u 2020. godini)	Dva mjeseca prije početka izgradnje.	CV kompetentnog stručnjaka za zaštitu životne sredine EcoW koji je odobren od strane EBRD. Ugovor i projektni zadatak za EcoW.	
6.3	UZS da obezbijedi istraživanje slatkovodnih beskičmenjaka i definiše dodatne mjere ublažavanja, po potrebi za uključivanje u BMP.	Dopuniti dio koji se odnosi na polazno stanje biodiverziteta, kako bi se obuhvatili slatkovodni beskičmenjaci na projektom	EBRD UR6	Ekspert za ekologiju	Ljeto godine 2020.	Nalazi slatkovodnih beskičmenjaka unijeti u baznu studiju biodiverziteta.	

		području (PPA).					
6.4	UZS da potvrdi tačnu lokaciju i broj propusta za prelaze životinja sa nacionalnim ekspertom.	Ublažiti rizike projekta, povezane sa fragmentacijom staništa i udesima.	EBRD UR6	Ekspert za ekologiju	Prije završetka faze projektovanja.	Izveštaj o rezultatima istraživanja i preporuke unešene u ESIA studiji, finalnom Projektu i ugovorima izvođenje građevinskih radova.	
UR8 Kulturna baština							
8.1	Procedura slučajnih arheoloških nalaza UZS zahtijeva od izvođača da razvije i primijeni proceduru za slučajne arheološke nalaze.	Omogućava čuvanje neočekivanih nalaza zbog budućeg ispitivanja	EBRD UR8 Nacionalno zakonodavstvo.	Resursi izvođača	Prije početka izgradnje.	Procedura za slučajne arheološke nalaze.	
UR10 Objavljivanje informacija i uključivanje zainteresovanih strana							
10.1	Angažovanje zainteresovanih strana UZS će dalje implementirati SEP kao što je predviđeno u ovom dokumentu. Angažovanje zainteresovanih strana treba sprovesti u skladu sa ažuriranim smjericama u SEP i ESIA studiji, a koji su izmijenjeni zbog nametnutih ograničenja usljed pandemije Covid-19. UZS će angažovati eksperta za socijalna pitanja koji će ažurirati i implementirati SEP. UZS će osigurati da izvođač (i podizvođači) prenesu relevantne elemente SEP u njihove planove rada, što će se prenijeti i u ugovorne obaveze.	Adekvatno informisane zainteresovane strane (koje su pod uticajem projekta) o predstojećim projektnim aktivnostima, kao i njihovo učestvovanje u sprovođenju mjera ublažavanja koje su osmišljene radi njihove zaštite od uticaja. Novonastali problemi mogu biti identifikovani kao i dati odgovori na iste, prije nego eskaliraju.	EBRD UR10, GIIP Nacionalno zakonodavstvo (Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu (EIA)).	Budžet za zaposlene, prevoz, nabavku materijala, itd. UZS ekspert za socijalna pitanja će obezbijediti da zahtjevi ugovora osiguraju implementaciju relevantnih aktivnosti definisanih u SEP. (Inicijalna podrška u izgradnji kapaciteta za E&S predviđena je kroz pružanje tehničke pomoći UZS u 2020. godini)	U potpunosti usklađen SEP treba ponovo pregledati 2 mjeseca prije početka izgradnje. Implementacija: sve faze projekta	Odgovarajući kvalifikovan kadar iz ove oblasti zaposlen i prisutan na terenu. Pokazatelji identifikuju novonastala pitanja i omogućavaju pravovremene odgovore. Postizanje ciljeva koje definiše SEP. Zainteresovana lica su uključena na proaktivan i vidljiv način u proces kao što je navedeno u SEP.	

				Dodatne informacije o angažmanu zainteresovanih strana, kao i adekvatan odgovor na pandemiju Covid-19 su dostupni na linku: https://ebrd.com/covid19-consultation.pdf			
10.2	<p>Proces upravljanja žalbama (PUŽ)</p> <p>Potpuno implementirati postojeći postupak upravljanja žalbama, uključujući pregled resursa i angažovanih lica za potrebe PUŽ.</p> <p>Ovo podrazumijeva da UZS sprovodi proces upravljanja žalbama i da UZS osigura da izvođači sprovodi PUŽ posebno za radnike.</p>	Efektivna mreža povratih informacija postoji kako bi se identifikovali i riješili novonastali problemi tokom projekta.	EBRD UR10, GIIP	Uključen u SEP	U toku, ali treba biti što hitnije implementiran.	<p>Proces upravljanja žalbama (PUŽ) prepoznat kao pouzdan kod većeg broja zainteresovanih strana.</p> <p>PUŽ je korišćen kao primarni kanal komunikacije u procesu podnošenja žalbi od strane subjekata pod uticajem projekta.</p> <p>Pravovremeno riješene žalbe na zadovoljstvo strana pod uticajem projekta, u skladu sa UR10 (Paragraf 28).</p>	